

Luftfartstilsynet
CIVIL AVIATION AUTHORITY - NORWAY

TILSYNSRAPPORT

Organisasjon/person: Babcock Scandinavian Air Ambulance AS
Sertifikat/godkjenning: NO.HMS.0036
Sted: Base Alta
Tidspunkt: 19.05.2021
Tilsynsaktivitet: HMS-inspeksjon
Referanse: 0003-3618

Innledning

Formål

Luftfartstilsynet fører tilsyn med virksomheter og enkeltpersoner som har roller innenfor sivil luftfart. Formålet med tilsynsaktiviteten er å sikre at krav i regelverket blir overholdt, og måle graden av samsvar med gjeldende regelverk.

Beskrivelse av tilsynsaktiviteten

Luftfartstilsynet gjennomførte den 19.05.21 et HMS-tilsyn av Babcock Scandinavian Air Ambulance AS - NO.HMS.0036.

Deltakere (navn og rolle) fra Luftfartstilsynet: Morten Olsen Hannevik (Observer)
Kari Vikhals Fagermo (Audit Team Member)
Ulf Einar Christensen (Audit Team Leader)
Monica Bogen (Audit Team Member)

Luftfartstilsynets vurdering

Generelt

Arbeidstilsynet gjennomførte i 2018/2019 111 tilsyn med bakkebasert ambulansetjeneste. Tilsynene avdekket blant annet at mange ambulansetjenester holder til i lokaler som ikke holder god nok standard. Dette gjelder spesielt krav til garderober og rene/urene områder. Det ble utarbeidet en kravspesifikasjon for arbeidslokaler og arbeidstøy i ambulansetjenesten: <https://www.arbeidstilsynet.no/om-oss/prioriterte-aktiviteter/helse-og-sosial/krav-til-arbeidslokaler-og-arbeidstoy-i-ambulansetjenesten/>.

Luftambulansebaser var ikke spesifikt inkludert i arbeidstilsynets tilsyn med ambulansetjenesten, men de helsefaglige ansatte innenfor luftambulanser er også underlagt Arbeidstilsynets tilsynsmyndighet. Pilotene i luftambulansen er underlagt Luftfartstilsynets tilsynsansvar når det gjelder arbeidsmiljøtilsyn.

Pilotene er ikke ambulansearbeidere i tradisjonell forstand og det kommer frem av tilsynet at heller ikke luftambulansebasene blir ansett som ambulansebase i tradisjonell forstand. Det fremstår for Luftfartstilsynets HMS-inspektører som det er uklart for partene hvorvidt arbeidstilsynets kravspesifikasjon er gjeldende for luftambulansebaser. En annen faktor som bidrar til å komplisere tilrettelegging rundt de fysiske forholdene på luftambulansebasene, er det

faktum at aktør ikke er husleier, men kun disponerer basen etter kontrakt med Luftambulansetjenestens Helseforetak (LAT HF).

Koronapandemien har aktualisert temaet smittevern og behov for å sette inn ekstra tiltak. Utarbeidelsen av prosedyrer knyttet til disse forholdene har avdekket at lokalitetene ved base Alta har behov for utbedring for å møte krav til smittevern/smittevernsrutiner.

På bakgrunn av det overnevnte vil det være et generelt krav til å kartlegge hvilke risikoforhold, knyttet til spesielt smitte og biologiske faktorer ansatte i luftambulansetjenesten utsettes for.

Luftambulansebaser må være utformet slik at eksponering for biologiske faktorer blir minst mulig, og slik at færrest mulig arbeidstakere blir eksponert. Det skal være skille mellom rent og urent område. Ansatte i luftambulansetjenesten vil som følge av arbeidsoppgavene og utformingen av flyet, komme i kontakt med syke mennesker og kan bli eksponert for biologiske faktorer som kan være helsefarlige, føre med seg smitte eller søle til klær. Hensikten med ren og skitten sone er å forhindre spredning av biologiske stoffer til andre arbeidstakere, til andre deler av basen og omgivelsene for øvrig.

Under redegjøres det for konkrete funn og Luftfartstilsynets vurdering av om Babcock AS (BSAA) base i Alta anses å være i samsvar med kravene i arbeidsmiljøloven med tilhørende forskrifter. De funn som trekkes frem i denne rapporten klassifiseres som følger:

Funn-nivå	Beskrivelse/vurdering	Konsekvens
Nivå 5	Bedre enn samsvar med krav	Til informasjon
Nivå 4	Samsvar med krav	Til informasjon
Nivå 3	Samsvar med krav, med kommentar om ønsket forbedring	Informasjon som kan benyttes i arbeidet med kontinuerlig forbedring
Nivå 2	Avvik mot krav	Nødvendig å gjennomføre tiltak innen gitt tidsfrist
Nivå 1	Avvik mot krav	Nødvendig å gjennomføre tiltak. Luftfartstilsynet vurderer behov for begrensninger inntil tilstrekkelige tiltak er gjennomført

I tabellform eller samsvarsmatrise kan følgende klassifisering også forekomme:

N/A	Ikke gjeldende (Not Applicable)	Kravet gjelder ikke for tilsynsobjektet
N/R	Ikke revidert (Not Reviewed)	Kravet er ikke revidert. Det er ukjent/ikke bekreftet om det er samsvar med krav

Beskrivelse av funn

Tilsyn nr	Funn nr
0003-3618	1
Hjemmelsgrunnlag	Referanse
Arbeidsmiljøloven Kapittel 4 § 4-1, 1. og 4.ledd	Generelle krav til arbeidsmiljøet
Krav til det fysiske arbeidsmiljøet § 4-4, 1., 3. og 4. ledd	Krav til det fysiske arbeidsmiljøet
Arbeidsmiljøloven Kapittel 4 § 4-5, 3.ledd	Kjemisk og biologisk helsefare
Arbeidsplassforskriften §§ 3-4, 3-6	Krav til garderobe og dusj på arbeidsplassen
Arbeidsplassforskriften §§ 8-1, 8-2	Arbeidsplasser med biologisk helserisiko
Beskrivelse av fakta - Luftfartstilsynets vurdering	
<p>Vurdering av driftens art: Arbeidsoppgavene til pilotene, ved siden av det flyoperative, innebærer pasientkontakt i forbindelse med inn- og utlasting av pasienter og ansvar for at pasienten er festet forsvarlig i flyet. Pilotene må forbi pasienter for å komme til cockpit og cockpit er/kan kun adskilles fra kabinen med en gardin. Om bord i flyet vil piloter og helsepersonell i stor grad være eksponert for mye av de samme fysiske risikoforholdene, spesielt med tanke på f.eks. eksponering for biologiske faktorer som kan være helsefarlig, føre med seg smitte eller søle til klær.</p> <p>Vurdering av lovkravet som omfatter biologisk helsefare: For luftambulansestasjoner gjelder som sagt de allmenne krav til arbeidslokaler. Det skal kunne tilrettelegges og utformes på grunnlag av arbeidsoppgavene, den enkelte arbeidstaker og spesielle risikoforhold i arbeidsmiljøet. Ved pasienttransport vil smitte være en slik særskilt risikofaktor. Dersom de fysiske forholdene ved en luftambulansbase ikke er tilstrekkelig utformet med tanke på arbeidet som utføres ved basen, kan det føre til dårlig arbeidsflyt, for mye støy og forstyrrelser, for liten plass og fare for smitte.</p> <p>I loven står det at virksomheter skal ha nødvendige rutiner og utstyr for å hindre eller motvirke helseskader på grunn av biologisk materiale. Dersom arbeidsoppgavene eller helsemessige forhold krever det, skal arbeidstakerne ha tilgang på garderobe for privat tøy og garderobe for arbeidstøy, samt egnede dusjer på arbeidsplassen.</p> <p>En luftambulansbase må på samme måte som en ordinær ambulansbase ta hensyn til oppgavene de utfører og risikoen det innebærer, og basen må være uformet slik at eksponering for biologiske faktorer blir minst mulig, og at færrest mulige arbeidstakere blir eksponert. Det skal f.eks. skilles mellom rent og urent område.</p> <p>Urent område er f.eks. avkleddingsrom der pilotene skal ta av seg forurenset tøy og rom der en rengjør brukt eller forurenset utstyr og arbeidstøy.</p>	

Beskrivelse av lokalitetene:

Basefasiliteten ligger rett ved siden av hangaren inne på flyplassområdet. Basen har inngang på midten, der venstre fløy er innredet med «hybler/hvilerom med dusj» for både piloter og sykepleiere på vakt. Høyre fløy består av kontor, oppholdsrom, lager, garderobe, treningsrom. I tillegg er en del disponible rom for overnatting. De disponible rommene er dårlig lydisolert og dermed ikke er godkjent for nedhviling mellom vaktene.

Høyre fløy er definert som ren sone, her skal ingen gå inn med brukt arbeidstøy.

Garderoben som ligger i denne delen av basen brukes nå kun som toalett og oppbevaring av rent arbeidstøy.

Luftfartstilsynets vurdering:

Garderoben for sykepleierne i hangaren skal i henhold til prosedyre fastsatt av Babcock kun brukes ved kjent eksponering av biologiske faktorer som kan inneholde smitte. Denne rutinen innebærer for det første at sykepleierne gir tilgang til garderoben. Det er bare en garderobe, med bare en dusj, og garderobeforholdene er små som innebærer at pilotene vil måtte vente på tur. Dette blir ekstra utfordrende når crew består av både kvinner og menn. (Se vedlagt bilder «sykepleiergarderobe 1 og 2»). Prosedyren innebærer også at basen blir kontaktet slik at de kan bringe over rene klær som pilotene kan kle på seg før de går over til det andre bygget.

Elles praktiseres skille mellom skitten og ren sone ved at piloter etter endt vakt går direkte til sine hybler, tar av seg arbeidstøy som henges i skap merket «skitten sone», deretter tar de på seg rent tøy, eller går i dusjen før de kler på seg rent tøy. Skitten sone er merket med tape på gulvet (Se blide «hybel hvilefasilitet 1 og 2, bad og skap»)

Bakgrunnen for denne løsningen er at det først og fremst ikke er garderobefasiliteter for pilotene i hangaren (der sykepleierne har garderobe). For det andre er det ikke dusjer i tilknytning til garderoben som finnes inne på høyre fløy.

Lovkravet er at arbeidsmiljøet i virksomheten skal være fullt forsvarlig utfra en enkeltvis og samlet vurdering av faktorer i arbeidsmiljøet. Videre fremkommer det at standarden for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø skal til enhver tid utvikles og forbedres i samsvar med utviklingen i samfunnet. Dette gjelder også for krav til de fysiske fasilitetene på luftambulansbasen i Alta.

Selv om det har vært en opplevelse av «ting har fungert» på basen, har pandemien vist begrensninger i de fysiske lokalitetene ved basen i Alta. Samfunnet i sin helhet, både i profesjonell og private sammenheng, har mennesker fått en helt annen bevissthet og søkelys på smittevern.

Lovverket trekker frem at krav til arbeidsplasser med biologiske faktorer må oppfylles ved nybygg, og gjelder kun så langt det er mulig i eksisterende bygg. Likevel mener luftfartstilsynet at løsning med ren/skitten sone på eget hvilerom er uholdbar. Et bygningsmessig inneslutningstiltak innebærer at aktivitet i et rom er atskilt fra andre aktiviteter. Det å skifte på hvilerommet anses derfor ikke som et reelt inneslutningstiltak med tanke på ren og skitten sone og vil etter Luftfartstilsynets vurdering ikke være en løsning som ivaretar smittevern (biologiske risikofaktorer) i tilstrekkelig grad. For å sikre forsvarlighet i arbeidsmiljøet knyttet til biologiske risikofaktorer, må virksomheten ha tilfredsstillende garderobe og dusjløsning. Det er også et generelt krav i arbeidsmiljøloven

at garderober skal være kjønnsdelt.

På bakgrunn av ovennevnte vurdering anser vi at virksomheten ikke er i samsvar med de generelle kravene til arbeidsmiljøet jf. aml. §§ 4-1, 4-4, og 4-5, samt arbeidsplassforskriften §§ 3-4, 3-6, 8-1, 8-2.

Konklusjon – Funn nivå

Nivå 2

Tilsyn nr	Funn nr
0003-3618	2
Hjemmelsgrunnlag	Referanse
Arbeidsmiljøloven Kapittel 4 § 4-4 Arbeidsmiljøloven Kapittel 3 § 3-1. 2. ledd, bokstav c Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 7-1	Krav til det fysiske arbeidsmiljøet Virkemidler i arbeidsmiljøarbeidet Gjennomgående krav til kartlegging, risikovurdering
Beskrivelse av fakta - Luffartstilsynets vurdering	
<p>Muligheten for å få hvilt tilstrekkelig er viktig for restitusjon. Dette har direkte betydning for arbeidstakernes helse og sikkerhet på arbeidsplassen. Hvilefasilitetene for besetningsmedlemmene hos BSAA skal tilby muligheter for kvalifisert søvn og hvile hele døgnet. Dette betyr at det stilles særskilte krav til sovefasilitetene. Generelt gjelder krav om forsvarlighet i forhold til utforming, innredning og vedlikehold samt at standarden skal være i tråd med den teknologiske- og sosiale samfunnsutviklingen.</p> <p>Hvilebrakken er lokalisert rett ved flyplass/rullebane på Alta Lufthavn og det fremkommer av tilsynet at fasilitetene oppleves som utfordrende for de ansatte. Det meldes om utilfredsstillende ventilasjon med hensyn til kjøling og luftsirkulasjon samt for dårlig støyisolasjon mellom rommene og mellom omgivelsene utenfor. Dette resulterer i stadig avbrutt søvn/hvile av ymse årsaker, eksempelvis nevnes støy knyttet til lokaliseringen av bygget (flystøy, brøytebiler og annen ferdsel på plassen) og forstyrrende lyder fra naborommene.</p> <p>Under inspeksjonen, og i samtaler med ansatte, fremkommer det at en rekke endringer i nyere tid har forverret en allerede eksisterende støy-/forstyrrelses problematikk knyttet til søvn/hvile. Her nevnes endringer i arbeidsrutiner, (bruk av hvilerom som garderobe), nytt nødsamband med høy alarm og rivning av et bygg like ved basen (som tidligere bidro til støyskjerm mot rullebane).</p> <p>I tillegg til et gjennomgående krav til å risikovurdere faktorer som kan påvirke</p>	

arbeidstakernes fysiske eller psykiske helse og sikkerhet, f.eks. hvile/restitusjon, er det også krav om at arbeidsgiver skal gjennomføre kartlegginger/målinger når det er foretatt endringer i virksomheten med potensiell negativ påvirkning på arbeidsmiljøet.

Luffartstilsynet understreker at det i dette tilfellet dreier det seg om støy knyttet til hvilefasiliteter, og ikke støy i arbeidssituasjonen. Dette betyr i praksis at det må gjennomføres en måling/kartlegging av *trøtthet/fatigue* det vil si *behovet for hvile- faktisk hvile* og «*fitness for duty*».

Slik Luffartstilsynet har forstått det gjennom innsendt dokumentasjon og samtaler, er det ikke gjennomført en kartlegging og risikovurdering av støy/forstyrrelser knyttet til hvilefasilitetene i nyere tid.

På bakgrunn av det ovennevnte anser vi at virksomheten ikke er i samsvar med gjennomgående krav til kartlegging, risikovurdering og utarbeidelse av tilhørende handlingsplan, jf. aml §§ 4-4, 3-1 og forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 7-1.

Konklusjon – Funn nivå

Nivå 2

Oppsummering

I dette HMS-tilsynet har vi tatt utgangspunkt i innsendt dokumentasjon, samtaler med hovedverneombud og stedlig verneombud, piloter til stede på basen og HR-direktør. I tillegg til de aktuelle deltakerne, har også verneombud for sykepleierne og sykepleier på vakt bidratt med informasjon for å belyse problemstillingen, men anses ikke som formelle deltakere på tilsynet.

Tilsynet var begrenset til å gjelde de fysiske basefasilitetene på Babcocks base i Alta. Gjennom oversendt dokumentasjon, fremstår det som at Babcock Air Ambulance AS som virksomhet har et godt systematisk HMS- arbeid, men øvrige forhold i arbeidsmiljøloven har ikke vært en del av dette konkrete tilsynet. Det vi opplever som svært positivt i vår dialog med selskapet, er at samarbeidet mellom vernetjenesten og ledelsen er svært godt, og virksomheten har strekt seg langt i å finne gode løsninger innenfor det handlingsrommet de har.